

El arte en la Valencia republicana

Pierre Toubert fa una magnífica aportació al coneixement d'un període que hom considera el més desconegut de la història europea, com són els segles IX i X, tot estudiant l'estructura de la propietat, la família i la formació de la burocràcia pontifícia. L'autor, després de fer un estudi rigorós de les fonts escrites, arqueològiques i numismàtiques, conclou que el segle X ha de ser considerat com el primer creixement de l'Europa occidental.

EUROPA EN SU PRIMER CRECIMIENTO.
DE CARLOMAGNO AL AÑO MIL

PIERRE TOUBERT

TRADUCCIÓ D'ANTONI DOMÉNECH

415 PÀGINES

PUV/EDITORIAL UNIVERSIDAD DE GRANADA, VALÈNCIA, 2006

Pierre Toubert, un prestigiós historiadore especialitzat en el Mediterrani, ens presenta en aquest llibre un interessant estudi sobre la Europa dels segles obscurs que van des de Carlemany a l'any 1000, on l'autor situa el primer creixement de l'Europa occidental, concretament en el segle X. Les fonts no són gaire abundants, però Pierre Toubert analitza tant les fonts escrites com arqueològiques o numismàtiques i utilitza una completíssima bibliografia. L'autor estructura el seu llibre en tres grans apartats: la qüestió de la propietat senyorial, el matrimoni i la família i, en tercer lloc, un tema dedicat a les qüestions romanes.

Pel que fa al tema de la propietat senyorial, comença fent un repàs de les principals etapes historiogràfiques del

problema; després analitza les fonts documentals existents, i acaba fent un intent d'aproximació a l'estructura de la propietat de la terra en aquest període. Conclou que la gran propietat senyorial coexisteix amb un camperolat independent i que hom constata un interès general per rendibilitzar els seus patrimonis, interès que va influir també en el renaixement urbà dels segles IX i X. Tot seguit fa un estudi més detallat de l'estructura de la propietat en Itàlia en aquest període.

La segona part la dedica a estudiar el matrimoni i la família. Comença fent un repàs de la institució matrimonial des de l'època romana fins a l'any 1000, i després estudia la teoria del matrimoni dels moralistes carolingis. Les aportacions que trobem fan referència a l'afirmació de la natura sacramental del vincle, a l'extensió de normes de transparència social per evitar irregularitats en el matrimoni i, en tercer lloc, a l'evolució del dot per tal d'integrar normes particulars que li eren estranyes, com les que definien l'estatus jurídic de la dona i l'aportació marital. Fa també un estudi de la família medieval al Laci analitzant l'evolució de l'antroponímia i constatant com el cognom comença a generalitzar-se en el segle XII per tal d'identificar els individus

dins d'un grup d'homònims. Conclou que la ideologia familiar del Baix Imperi Romà, fonamentada en valors com l'harmonia, la reciprocitat i la decència, havia passat a la nova religió cristiana, però es trobava replegada a l'àmbit privat. Posteriorment, en el segle IX, l'Imperi Carolingi el que fa es externalitzar aquests valors i establir-los com a model de les relacions entre el poder i la noblesa.

Per últim, en tercer i darrer lloc dedica un petit apartat a la qüestió romana. En primer lloc fa una revisió de la doctrina gelasiana dels dos poders, doctrina represa per Gregori VII per tal d'afermar el poder suprem del papa sobre el poder imperial. Tot seguit fa una breu aproximació a les institucions pontificies de l'alta edat medieval. Els vells òrgans administratius del *patriarchium* de Letran es converteixen, per influència franca, en el *palatium*, un veritable aparell burocràtic sense equivalent en la resta d'Europa.

Francesc Torres

